

KONKURENTSIAMET
Estonian Competition Authority

Kuidas kujuneb kaugkütte soojuse
hind ja kas hinnakujunemise
mehhanism on õiglane ?

Riina Randmaa
Kaugkütte osakonna juhataja asetäitja

Seadusandlus ja juhendid

- Kaugkütteseadus (KKütS).
- Soojuse müügi ajutise hinna kehtestamise kord (Soojuse Määrus).
- KKütS § 9 lg 1 kohaselt peavad Konkurentsiametiga kooskõlastama müüdava soojuse piirhinna igale võrgupiirkonnale eraldi:
 - ✓ soojusettevõtja, kes müüb soojust tarbijale;
 - ✓ soojusettevõtja, kes müüb soojust võrguettevõtjale edasimüügiks tarbijale;
 - ✓ soojusettevõtja, kes toodab soojust elektri ja soojuse koostootmise protsessis.

Kaugkütteseadus (KKütS)

- KKütS § 8 lg 3 kohaselt tuleb soojuse piirhind kujundada selliselt, et oleks tagatud:
 - 1) vajalike tegevuskulude, sealhulgas soojuse tootmiseks, jaotamiseks ja müügiks tehtavate kulutuste katmine;
 - 2) investeeringud tegevus- ja arenduskohustuse täitmiseks;
 - 3) keskkonnanõuete täitmine;
 - 4) kvaliteedi- ja ohutusnõuete täitmine;
 - 5) põhjendatud tulukus.
- KKütS § 9 lõige 10 kohaselt võib soojuseettevõtja taotleda KA-lt hinnavalemi kooskõlastamist kuni kolmeks aastaks. Hinnavalemit kasutatakse soojuse piirhinna kooskõlastamiseks ettevõtja tegevusest sõltumatute ja soojuse hinda mõjutatavate tegurite ilmnemisel (nt kütuste hindade muutus).

Metoodilised juhendid

- KA koostatud metoodilised juhendid taotletava soojuse hinna analüüsimiseks ja kooskõlastamiseks (avalikustatud KA veebilehel: www.konkurentsiamet.ee):
 - ✓ Soojuse piirhinna kooskõlastamise põhimõtted (27-I lk-I).
 - ✓ Koostootmisjaama kulude jagamise põhimõtted soojuse ja elektri koostootmisel (16-I lk-I).

Hinnataotluse vormid (excel tabelid) koos juhendiga, kuidas täita hinnataotlust ning millised andmed ja tõendavad dokumendid tuleb taotlusele lisada.

Metoodilised juhendid

- Juhendeid rakendatakse sarnaselt ja ühetaoliselt kõigi KA regulatsiooni alla kuuluvate ettevõtjate tegevuse analüüsimisel ning hindade kooskõlastamisel järgides võrdse kohtlemise ning proportsionaalsuse põhimõtet.
- Juhendid on koostatud selleks, et ennetavalt piiritleda KA kaalutusõigus ning selgitada ettevõtjatele, millist metoodikat amet soojuse hinna analüüsimisel kasutab, milliste andmete alusel ja millise eeldatava tulemi korral soojuse hinda arvatavad kulud või tehnilised näitajad loetakse põhjendatuks. Eesmärk - vältida kõikvõimalikke arusaamatusi juba enne konkreetse hinnaregulatsiooni menetluse algust.

Kuidas toimub hinna menetlemine?

- Ettevõtte esitab KA-le hinnataotluse.
- Esmalt KA kontrollib, kas taotlus vastab nõuetele. Kui ei vasta, siis tulenevalt haldusmenetluse seadusest määratakse tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks.
- Nõuetekohase taotluse alusel koostab KA hinnangu (analüüs) taotletava hinnavalemi ja soojuse piirhinna põhjendatuse kohta hinnakomponentide lõikes.
- Tulenevalt KKütS-st on hinnataotluse menetlemise tähtaeg 30 päeva, mida võib pikendada kuni 90 päevani. Kuni KA-le ei esitata hinna menetluseks vajalikku teavet, menetlusaeg on peatunud.
- KA kooskõlastab vaid põhjendatud kulupõhise soojuse piirhinna (hinnavalemi), kui hind (hinnavalem) ei ole põhjendatud, siis jäetakse see kooskõlastamata.
- Tulenevalt KKütS-st peab soojusettevõtja avalikustama võrgupiirkonnas soojuse piirhinna vähemalt üks kuu enne selle kehtima hakkamist.

Millistest komponentidest koosneb soojuse piirhind (hinnavalem)?

■ Soojuse piirhind (hinnavalem) koosneb:

Muutuvkuludest:

- kütuse ostukulud;
- sisseostetud soojuse ostukulud;
- elektrienergia, vee- ja kanalisatsiooni, kemikaalide ostukulud;
- saastetasud (vastavalt keskkonnatasude seaduses toodule);

Püsikuludest:

- tegevuskulud (tööjõukulud, hooldus- ja remondikulud, transpordikulud, jm kulud);
- põhivara kulum ehk kapitalikulu;
- põhjendatud tulukus ehk ärikasum.

Tehnilised efektiivsusnõuded

- **Kaad soojustrassides:**
 - ✓ 2014. aastal mitte üle 18%;
 - ✓ 2015. aastal mitte üle 17%;
 - ✓ 2016. aastal mitte üle 16%;
 - ✓ alates 2017.aastast mitte üle 15%.

- **Kasutegurid soojuse tootmisel maagaasist:**
 - ✓ uutel seadmetel mitte alla 92%;
 - ✓ vanadel seadmetel mitte alla 90%.
- **Kasutegurid soojuse tootmisel tahkekütusest:**
 - ✓ uutel seadmetel mitte alla 85%;
 - ✓ vanadel seadmetel mitte alla 80%.
- **Kasutegurid soojuse tootmisel vedelkütusest:**
 - ✓ uutel seadmetel mitte alla 90%;
 - ✓ vanadel seadmetel mitte alla 85%.

Kuidas kujunevad erinevate kütuste hinnad?

- **Põlevkivi hind** – administratiivselt reguleeritud kuni 31.12.2012, (hind kooskõlastatud KA-ga), alates 01.01.2013 vabaturu hind.
- **Maagaasi ja vedelkütuse hind** – vabaturg, hinnad sõltuvad otseselt toornafta maailmaturuhinnast. Eesti Gaas ostab maagaasi Venemaalt valemi alusel, kus sisendiks on viimase 9-kuu toornafta hind ja EUR/USD jooksva kuu vahetuskurss, näiteks:
 - veebruarikuu gaasi hind kujuneb: nafta hind mai 2013 kuni jaanuar 2014 ja EUR/USD kurss seisuga 31.01.2014
- **Puidu ja turba hind** – vabaturg, hinnad on stabiilsemad, ei sõltu otseselt toornafta hinnast.

Gaasi hinna kujunemine

- Gaasi hind = gaas + võrguteenus + aktsiis (+ käibemaks)
 - KA poolt kooskõlastatakse:
 - gaasi hinnas sisalduv müügit marginaal kodutarbijale (turgu valitsevas seisundis ettevõtjale - AS Eesti Gaas)
 - võrguteenuste hinnad (AS Gaasivõrgud – jaotusteenus; AS EG Võrguteenus – põhivõrk)

Müügil vabatarbijatele (sh soojusettevõtjad) hindasid ei kooskõlastata ning gaasi müüakse kokkuleppe hinnaga.

Mitteaktsepteeritavad kulud

- **Soojuse hinda ei lülitata alljärgnevaid kulusid:**
- 1) ebatõenäoliselt laekuvate nõuete kulu;
- 2) sponsorlus, kingitused ja annetused;
- 3) soojuse vahendajatele makstavad tasud (*nt vahendaja jagab soojuse korterite kaupa*), sest vastavalt KKütS § 8 lg 1 ostab tarbija soojust võrguettevõtjalt, kelle võrguga tema valduses olev tarbijapaigaldis on ühendatud;
- 4) põhitegevusega mitteseotud kulud;
- 5) õigusaktide alusel ettevõtjale määratud trahve ja viiviseid;
- 6) finantskulud;
- 7) erisoodustuse kulud;
- 8) tulumaksud kulud tulumaksuseaduse § 48-52 kohaselt;

Soojuse tootmise, jaotamise ja müügiteenuse osutamiselega seotud põhivara ehk reguleeritav vara

Aluseks soojuse hinda lülitatava kulumi ja kasumi arvutamisel.

Reguleeritava vara hulka ei arvestata:

- 1) põhivara, mida põhitegevuses ei kasutata;
- 2) pikaajalisi finantsinvesteeringuid;
- 3) immateriaalset põhivara, välja arvatud arvutitarkvara ja programmide litsentsid;
- 4) tagastamatu abi raames (s.h sihtfinantseerimise teel) soetatud põhivara;
- 5) tarbija poolt makstud liitumistasudest soetatud põhivara;
- 6) põhivara, mida ettevõtja tegelikult ei kasuta soojuse tootmisel, jaotamisel ja müügil;
- 7) mittepõhjendatud investeeringuid.

Tagastamatu abi (sihtfinantseerimine)

Tagastamatu abi ja tarbijate makstud liitumistasudest soetatud varadelt, täpsemini summadelt, mida saadi tagastamatu abina või liitumistasuna kõnealustesse varadesse investeerimiseks, ei arvestata soojuse hinda kulumit ja kasumit .

Kapitalikulu ehk kulum

- Leitakse reguleeritava vara hulka arvestatud amortiseeruvalt põhivaralt.
- Kulumi norm määratakse põhivarale lähtuvalt selle kasulikust (= tehnilisest) elueast (*näiteks soojustrassid 40-50 aastat ehk 2-2,5%; katlamajad sõltuvalt kasutatavast tehnoloogiast 16-25 aastat ehk 4-6%*).

Kasum ehk põhjendatud tulukus

- Leitakse reguleeritava vara väärtuse ja põhjendatud tulunormi (*kaalutud keskmise kapitali hind ehk WACC*) korrutisena.

- *Aastal 2013 : 7,58%*

Näide: kapitalikulu ja tulukus

Puiduhakke katlamaja soetusmaksumus 200 tuh €, mille ehitamiseks saadi tagastamatu abina KIK-lt 80 tuh €. Soojuse hinda arvestatakse üksnes soojusettevõtja enda poolt teostatud kulutused summas 120 tuh €:

- kulum (kapitalikulu) 6 tuh € aastas järgmise 20 aasta vältel (katlamaja eluiga 20 aastat ehk kulumini norm 5%) ning
- kasum (põhjendatud tulukus) 8,64 tuh € aastas (1.aastal summalt $120 - 6 = 114$ tuh € $\times 7,58\% = 8,64$ tuh €; 2.aastal kasum 8,19 tuh € (summalt $114 - 6 = 108$ tuh € $\times 7,58\% = 8,19$ tuh €) jne

Näide: Soojuse hind valemi alusel (KKütS § 9 lg 10)

$$\text{hind}_{\text{soojus}} = k_{\text{püsi}} + \frac{\text{kogus}_{\text{gaas}} \times \text{hind}_{\text{gaas}}}{\text{müük}_{\text{soojus}}} + \frac{\text{soojus}_{\text{sisseostetud}} \times \text{hind}_{\text{soojus}}}{\text{müük}_{\text{soojus}}}$$

$$\text{hind}_{\text{soojus}} = 21 + \frac{1\,000 \times 360}{15\,000} + \frac{6\,000 \times 50}{15\,000} = 65,00 \frac{\text{€}}{\text{MWh}}$$

- $k_{\text{püsi}}$ - püsikomponent (sisaldab tööjõukuluseid, hooldus- ja remondikuluseid, saastetasuseid, elektrienergia kulu, kulumit, põhjendatud tulukust jm) on valemis fikseeritud komponent;
- $\text{kogus}_{\text{gaas}}$ - gaasi kogus on valemis fikseeritud komponent;
- $\text{müük}_{\text{soojus}}$ - soojuse müügimaht on valemis fikseeritud komponent;
- $\text{hind}_{\text{gaas}}$ - gaasi hind on valemis muutuv komponent,
- $\text{soojus}_{\text{sisseostetud}}$ - sisseostetud soojuse kogus on valemis fikseeritud komponent;
- $\text{hind}_{\text{soojus}}$ - sisseostetud soojuse hind on valemis muutuv komponent,

Kas hinnakujunemise mehhanism on õiglane?

Parim hinnaregulaator on (vaba)turg.

Kuna kaugküte on valdavalt monopoolne ettevõtmine (mh KOV-de poolt määratud kaugküttepiirkonnad), on Eestis rakendatud hinnaregulatsioon

Eelnõu – KKütS muutmine (1)

- 1) **Soojusmajanduse arengukava koostamine hiljemalt 01.01.2016 neis võrgupiirkondades, kus soojuse müügimaht on väiksem kui 50 000 MWh.**
 - **Eesmärk:** selgitada välja, kas piirkonnas on mõistlik kaugküttega jätkata või tuleb see asendada lokaalküttega.
 - Võetakse aluseks tagastamatu abi jagamisel.
 - Elujõuetud piirkonnad – KOV võib tunnistada kaugküttepiirkonna määramise otsuse kehtetuks.

Eelnõu – KKütS muutmine (2)

2) Soojuse hind.

Kehtiv KKütS: üks piirhind kõigile võrgupiirkonna tarbijatele

Eelnõu: üks piirhind kõigile või 2-tariifiline hinnastruktuur
(*seletuskiri:* MW põhineb püsikuludel ja MWh põhineb muutuvkuludel).

Puudus: reguleerimata, milline peaks olema mõistlik ette-teavitusaeg tarbijale selgitamaks 2-tariifilisele hinnastruktuurile üleminekut ja sellega kaasnevaid muutusi.

Eelnõu – KKütS muutmine (3)

3) Hinna kooskõlastamine.

Kehtiv KKütS:

- kõik soojusettevõtjad (kelle poolt toodetud soojus müüakse tarbijale või võrguettevõtjale, kes müüb tarbijatele) peavad kooskõlastama soojuse piirhinna KA-ga.
- Soojusettevõtja ei või müüja soojust kõrgema hinnaga kui kooskõlastatud piirhind.
- Kui soojuse põhjendatud kuludel põhinev hind on rohkem kui 5% odavam KA kooskõlastatud piirhinnast, peab soojusettevõtja kooskõlastama uue kulupõhise soojuse piirhinna.

Eelnõu:

- Majandus- ja kommunikatsiooniminister kehtestab määrusega efektiivse kaugkütte võrgupiirkonna soojusenergia referentshinna.
- Kõik efektiivsed soojusettevõtjad võivad müüa soojust referentshinnaga või alla selle, kuid aastas ei või hinda suurendada rohkem kui 5%.
- KA-ga tuleb kooskõlastada hinnad:
 - mis ületavad referentshinda või
 - mis KKütS muudatuse jõustumisel olid alla referentshinna, kuid soojusettevõtja soovib hinda tõsta aastas rohkem kui 5% võrreldes kehtinud piirhinnaga.

Eelnõu – KKütS muutmine (4)

4) Soojuse piirhinna ja hinnavalemi kehtivus

Kehtiv KKütS: hinnavalem kooskõlastatakse kuni kolmeks aastaks, piirhind kehtib kuni soojusettevõtja taotleb uue piirhinna või kuni KA kooskõlastab ajutise soojuse müügi hinna.

Eelnõu: hinnavalemi ja piirhinna kehtivus kuni kolm aastat. Kehtivusaja lõpuks tuleb soojusettevõtjal taotleda ning KA-l kooskõlastada uus hind või hinnavalem, kui seda ei tehta – ei või soojusettevõtja müüa soojust referentshinnast kõrgema hinnaga.

Eelnõu – KKütS muutmine (5)

5) Motivatsiooni loomine soojusettevõtjatele teostamiseks investeeringuid, mis võiksid vähendada soojuse hinda lõpptarbijatele.

Õigus saada 1-2% kõrgemat tulukust investeeritud varade maksumuselt, kui investeeringu tulemusel suudetakse vähendada soojuse hinda lõpptarbijatele:

- 10-15% (1%)
- 15,1-20% (1,5%)
- üle 20,1% (2%)

TÄNAN TÄHELEPANU EEST!

www.konkurentsiamet.ee

riina.randmaa@konkurentsiamet.ee